

Villamos vasalókat
 Kicsérlehető fűtőesttel minden feszültségre alkalmas teljesen felszerelve zsinórral és kaptakusokkal

120.— korona.

Egy tartályok fűtőest K 12.—
 Szállítást a készlet tart.
 K 20.— előleg beküldése és utánvét mellett

FALUDI HENRIK ÉS TÁRSA
 nagykereskedő cég
 Budapest, V., Akadémia-utca 1. szám.

Gabona Kézimalom
 (törv. védve).
 Eredeti gabona kézimalom, masszív fa, v. vasburkolatban, előtörő és csúszóval, kiválóan alkalmas minden gabonafajtának finom, vagy grombá őrítésére, u. m.: rozs, árpa, búza, zab, kukorica, stb.

A finom őrés a csavarok egyszerű utánengedésevel, vagy meghúzásával beszüntíthető.

Eredeti gabona kézimalom, egyszerű, de tartós kivitelű, kicsérlehető őrítőtáblával, tömörített anyagból. A legerősebb használatnál is elpusztíthatatlan és minden asztalra, vagy ládára, könnyen ráerősíthető.

4. sz. modell forgattyúval 160 korona. — 5. sz. modell lendítőkerekkel 200 korona. — 6. sz. modell hengerrel 240 korona. Vaslátny tartálytal, mely körülbelül 10 kg., 100 kor. kélőn. Székhelytel hely. Wien. 50 korona előleg ellenében, a hátralék utánvértel, veszt. KEMÉNY, Kassa I. Postaórk 12/123

MAX BÖHNEL strasse 27. Abt. P. 91.

Lejátszott vagy törött hanglemezek 150 fillér darabonként megvételnek

WÄGNER
 „Hangszeráruház”
 Budapest, VIII., József-körút 15.
 Fiók: XI., Ráday-u. 18.
 Telefon: József 35—92.

Pénzét vissza-fizetem, ha

tyukszem-szemölcs, bőrkeményeséit a Riu-Balzsam három nap alatt fájdalom nélkül gyökerestől el nem őrja. Ezekre mondás hála- és köszönetírások. Ára jóvalis levetél 2.40 K üvegenként, 3 üveg 5.50 K és 6 üveg 8.50 K. KEMÉNY, Kassa I. Postaórk 12/123

Szőlőoltványok, Gyümölcsfák, Diszfenyők.

Delaware, Noach, Szászoros, Othello, Herbenont és más dírektermő, továbbá európai és amerikai sima és gyökerez vassók legjobb árban és legjobb minőségben beszerezhető. Egy darab gyümölcsfa és díszfenyő 3 kor.

Képes árjegyzék ingyen!
SZÜCS R. T. Szőlőtelepe, BIHARDIÓSZEG.
 *****

EXHUMÁLÁSOKAT
 jutányosan anyagi kezeség mellett eszközünk

SZENDE ÉS SZABÓ
 IV., Károly király-út 4.
 Interurban telefonszám 51-02.

Viszket?

Viszketegséget, rüht, sömört leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti törvényesen védett „Skaboform”-kenőcs.

Nem piszkít, teljesen szagtalan. Próbátégely 4.— K. kis tégely 6.— K. családi tégely 15 K. Budapesti főraktár: Török gyógyszerárban, VI., Király-u. 12. Vidékre megrendelési cím: Dr. FLESCHE E. Korona-gyógyszertára, Győr «Skaboform» névjegyre ügyeljünk.

Tüdő- ellen fényesen bevált Vártes gyógyszeres Vasmész-szörpe. 1 üveg K 12-10. Teljes kurára rend. szüks. 4 üveg K 32-10 bérn. Vártes L. «Sas»-gyógyszertára, Lugos I. sz.

baj, mellbetegség, sápkór

VASÁRNAPI UJSÁG

46. SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, NOVEMBER HÓ 17.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 80 fillér. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egészévre — 40.— korona. Félévre — 20.— korona. Negyedévre — 10.— korona. Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

Muszáj nevetni! Muszáj nevetni!

„Ujvári telefonál”

a zime annak a legujabb tréfás, kétoldalu hanglemeznek, melyet Ujvári a közkedvelt magyar énekelő komikus a Télkertből ad elő. Hogy ez a kiváló népszerű komikus az ő csodás tehetségével milyen elsőrangú produkál, azt a most megjelent lemezen a legfényesebben igazolja. E lemez pénzért nem kapható, hanem csupán hat darab használt, lejátszott lemez ellenében, kizárólagos joggal

WÄGNER
 „HANGSZERÁRUHÁZ”
 Budapest, József-körút 15. Fiók: IX., Ráday-utca 18.
 Telefon: József 35-92.

Beszélőgépek 200 koronától 1000 koronáig! Dalszöveges lemezjegyzék és árjegyzék ingyen!

A HAZATÉRŐ KATONÁK VÁRÓHELYISÉGE A KELETI PÁLYAUDVARON. — Jelfy Gyula felvétele.

PÜNKÖSDI PRÉDIKÁCIÓ

REGÉNY. — IRTA HAVAS GYULA.

(Folytatás.)

XII.

— Auf!

A félig nyílt ajtóban, a folyósóról beszűrődő sáppadt lámpafény hátterében, sötétben állt a napos-káplár hatalmas alakja, vállal az ajtó-félfának dőlve. Kint még egészen sötét volt, a füledt levegőjű terem menyezete az utcai lángok halvány és ferde kévekkel sávozták. A durya hang riasztó erővel vágódott be a rossz szagú homályba s a szalmaszakokan itt-ott megrándult a takaró az ébredő test lomha mozgásával s ismét elsimult. A kályha mellett harisnyját húzta egy koránkelő, nesztelen és gyors mozdulatokkal, a falhoz támaszkodva, hogy egyensúlyát fenntartsa.

A sötét alak most kiegyenesedett az ajtóban, színtelen ellökte magát a falat. A homályos világitásban félszörrel nőt kontúrjával olyan volt, mint maga az élő kegyetlenség, a zord végzet, kérelhetetlen, siket és fekete.

— Auf! — ismételte döbbenetes erővel, hogy megrezgettek az ablakok.

A mozgólás kezdett nagyobb mérvet öltetni. Az egész padló meg volt rakva szalmaszakokkal, oly zsúfoltságban, hogy a fal mellett fekvők csak a többiek keresztlá juthattak az ajtóhoz. S mint valami piszkos és sötét pöcsolya hullámzása, lassan terjedt a mozgás a takarók áradatain, a vad és komor hang hatalmában.

Hangos ásitások bőgtek fel és tehetetlen szitkozódások valami ismeretlen hatalom ellen, a mely mindenek az oka.

— Még négy óra sines! — mondta valaki, álmos méltatlankodással, bátran a homály és a félig éber öntudat biztonságából.

— Hát félhat? Az mikor lesz? — A napos hangjában lenézés és képzelhetetlen fölény volt. — Nem hallja, már fujják a kávé!

Az udvarról trombita élénk és vidám recsege hangzott fel. Ez jelezte, hogy lehet menni a reggelire.

György kibújt az összedült takaróból, a melybe mintegy begubózta magát. Rozsant kefére kerített elő valahonnan és a bakkanását kezdte pucolni. Sokáig mozgólódott így, lehajolva és nagyokat nyögve. Pár lépésre tőle állt Kósa, a szavalóverseny győztese, a ki szintén ehhez az ezredhez rukkolt be. Most a fegyverét tisztogatta, kőzokkal teleaggatott, hosszú zsinórt húzgálva keresztül rajta. Időnként fel-emelte és az ablak felé tartva kémlelte, elég tiszta-e már, ugyanazzal az átszellemült arccal nézte át a csövön, mint a milvénnel annak idején a vissza-várakozást szavalt.

György felemelkedett, melyet lélegzett és a derekát tapogatta:

— Mit gondolsz, Kósa, elég fényes lesz? — A sarkánál még pucolhatod egy kicsit!

— Ismét lehajolt, de csakhamar csüggedten szólt: — Itt nem akar fényesedni. Mit csináljak?

— Hát nem baj az! — mondta Kósa megnyugtató hangon. — Hátul nem olyan nagyon nézik. Gyere inkább, segíts kihúzni a laufomat.

Ez nem könnyű művelet volt. Györgynek kellett fognia a puskát és a zsinór egyik végét, Kósnak a csövet és a zsinór másik végét. Így húzgálták aztán ide-oda az egészet, mintha fűrészeltek volna, míg a zsinór lassan melegedett kezükben. Az arczuk egészen ki-vörösödött a buzgalomtól.

Félóra múlva mindnyájan lent álltak az udvaron, aránylag tisztán és rendezen. Kezüket dörzsölgetve ide-oda topogtak az ősi hajnal ködös homályában. Egy őrmester szaladt át az udvaron és csak úgy futtában kiáltotta az altisztek felé, a kik füstölő konyhaajtó előtt állottak egy oszlopban, igen tekintélyeseknek tűnve sok csillagjukkal és nagy bajuszukkal: — Tót, vedd át az önkénteseket!

A káplár, a ki erre feljűk indult, zömök természetű, jószág tekintetű ember volt. Végtelen nyugalommal megismogatta széles, szőke bajuszát és szigorú nézésre erőltette szelid, kék szemét. Sorba állította őket, álmos erélyvel hadarva az öntött komandót, kómikusan feleslegesen az utolsó szót hangszólással:

— Dypplirájén rex um!

A vállak és törzsek egyöntetű rángásai következtek és a lábak sajátságos, gépies kapálása. Most négyes sorokban álltak, arccal a kijárat felé. A következő komandóra a csapat lágy kanyarodással megindult. De ekkor a káplár váratlanul — a nélkül, hogy álmos és derűs arckifejezése egy árnyalatnyit is változott volna — a legnagyobb böszültség hangján ordította:

— Hárstell! Mi az? Hatvan ember masirozik és még mindig nem dől össze az a nyomorult kaszárnya?!

— Ez így ment egy párszor, mert a bakkanások az első lépésnél nem egyszerre verődtek a földhöz és nem a kellő zajjal. Közben azért mindig előbbre jutottak valamivel, mert minden megindulásnál tettek néhány lépést. És végül már jól ment a dolog, mert kifordulva a kapun, letértek az udvar ázott és puha talajáról s a kihalt utca harsogva verte vissza a gránit-kövezőre lecapadó lépések heves ritmusát.

Tót káplár megállt egy pillanatra felszegett fejjel és büszke megengesssel hallgatta fáradó oktatása eredményét.

— Majdnem jó volt! — mondta félhangosan, inkább magának, mert pedagógiai szempontból nem tartotta helyesnek a teljes elismerést. És félig lehunyta szemét, míg lassan a csapat után ballagott.

Oldalt egy szakállas katona követte őket, kissé bicsegetve és pár lépés múlva szájaához lendítette a trombitát, a vér fakó és sárga villanásával a ködben. A káplár félig öntudatlanul fűtyülte utána az ezerszer hallott indulót.

Mire kiérték a gyakorlóteret, a szürkület a kora ősi reggelek riadt, különös fényű világosságába derült. De a köd nem oszlott szét és rideg koldusköntösbe burkolta a messi épületek hatalmas tömbjeit. Távolságban a kő- és vasépítések füstös fűjüket a szürke égből.

A kopasz térségen vasúti töltés haladt át, az erdő felé, a mely végtelen árvaságban és zárkózottságban ködölt a távolban. És szerte az ősi téren mindenütt kisebb-nagyobb csapatok gyakorlatoztak, gépies mozgásaikkal és lefeljárásaikkal, szögletes fordulataikkal s az innen és onnan hallatszó trombiták és dobok szédült koncertjét valami végtelenül sivar és álomszerű zűrzavar nyugtalanító képét nyújtva.

Tót káplár a töltés felé vette csapatát, valószínűleg azzal a gondolattal, hogy minél messzebb legyenek a tisztektől. Itt gyakorlatoztak egész délelőtt.

Eppen a fegyverforgásoknál tartottak és guggoló helyzetből lökdösték a nehéz fegyvert az ég felé. A térdek reszkettek és megrogytak és az arczok eltorzultak. Különös, nyekkenő hangok hallatszottak itt-ott a sorokból, néhányan nevettek is, kinjukban s mert tényleg kómikus volt a dolog. Sokan nem bírták s hirtelen felgyenesedtek, de ez rendetlenséget okozott s e miatt tovább kellett folytatni a gyakorlatot. Végül már mindnyájan összevissza csinálták a mozdulatokat, inogva és roskadozva, a méltatlankodás és a kényszerű nevetés kínos makogásaival és kétségbeesett kapkodással a föld felé, egyensúlyt veszítve a szibadt lábakon.

Hirtelen gyorsvonat zúgott el a síneken, fölényes, tomboló erővel, vasos kis csövet gööösen feltartva, büszkén és nyílegyenesen. Az étkezőkoci széles ablakából egy szőke lány nézett ki. Nyílt és tiszta szemének csodálkozása, mint valami fényzőró sugara, úgy érte őket, gyors tovatűnésével. Feje és válla tartása sejtette egész testének kéjes nyugalmát s boldog és élvezet kényelmét a kellemes kocsiiban, a mint elnyúlt acélosan és nézte

a különös kép elközlését, a piszkos földön guggoló alakokkal.

Mindnyájan a vonat után néztek, fájdalmas és vágyó érdeklődéssel. Tót káplár egy hirtelen jóindulat rohamában pihenőt adott.

György sóhajtott és elfordulva az erdő felé nézett. Ott két lovas komoly alakja meredt fel a ködben, büszke és csodálatos nyugalomban, sötétben válna ki a halványzürke háttérből, észrevétlenül tetsző növekedésben. Hirtelen oldalt kanyarodtak egymástól s csak ekkor látszott, mily gyorsan közeledtek. S egy távoli trombita csendes harsogása hallatszott, mintegy szordinózva így messziről, tiszta és nemes bánat zengésével.

XIII.

Izgatottságot és bizonytalan büszkeséget érzett, mikor a kaszárnya tárt kapuján, a feszese tisztelő örök között, kivette a csapatot. Friss és könnyű léptekkel ment elől, csak az nyugtalanította egy kicsit, hogy nem tudta, vajjon egészen szabályszerűen tartja-e a mezelen kerdőt jobbjában. És a baloldalon, úgy érezte, esetlenül és bizonytalanul lóg az üres hüvely, minduntalan a czombjához csapódva. Nem tudott vele mit csinálni. Háta mögött halkán nevettek és odasúgták:

— Fogd meg a balkezzeddel!

Most minden rendben volt. Rangosan és frissen lépkedtek a zuzmarás reggelben, a körúton át a hid felé. Az arczokról az együttlépés ritmusának öröme sugárzott hangtalanul. Györgyben valami hősi eráks bizsergett homályosan, a tömegben való uralkodás tompa szédülete, öntudatlan kéjjel. A hidon túl különös, rikácsoló hang harsant a trombita torkából, a mint a hornista erőlködve fujni kezdte a berekelt hangszert.

A hadnagy oldalát ment a gyalogjárón, csokoládé májszolt és a néket nézte szemtelenül. Egyszer Györgyre tévedt a tekintete, odaszaladt hozzá és erőszakos rángatásokkal megigazította a kerdőt kezében.

— Nem lesz valami baj, Kósa? — kérdezte György később, a gyakorlóterén. Mert aggodalommal nézett a közeledő vizsga elé; a tiszti iskolában másképpen mentek a dolgok és sok olyasminek a fontosságáról kellett meggyőződnie, a minek eddig kevés jelentőséget tulajdonított. Ma rá került a szakaszparancsnokság sora, a mely végig ment névsor szerint mindnyájukon. Ez egyszersmind már a gyakorlati vizsgához számított s a ki ebben megfelelt, annak rendszeren nyert ügye volt.

— Nem lesz valami baj velem? — kérdezte megegyzzen, mert Kósa nagyon el volt foglalva a vajakenyérral, a mit magával hozott hazulról, barna papirosban.

— Nem hinném, — mondta fontoskodva. — Bár kissé furcsa, gyenge a hangod és úgy erőlködsz. Ez olyan kómikus!

Egész délelőtt menetgyakorlatok voltak. A hadnagy torkaszakadtából kiabált:

— Lépés! Lé-pé-é-és! Singer! Szellő!

Singer és Szellő leghátul mentek, ők voltak a legkisebbek az önkéntesek közt. Vézna kis testükkel és borotvátlan arczukkal, kipirosodva a hidegtől, végtelenül szomorúan és öregesen masiroztak a menet végén, meggörnyedve a torniszter alatt. És sosem egyezett lépésük a többiekével. Elöl a legnagyobbak kimélelenül túlbuzgón csörtettek különben is hosszú lábakkal; exponált helyüknél fogva mindig szem előtt voltak s helyzetüket felhasználva állandóan tüntettek a hadnagy előtt, mutatva, mily elszántan és energikusan tudnak menetelni. Arczukról bátor alázat és stréber tűz ragyogott és öntudatlanul mind meg voltak győződve, hogy magasságuk igen fontos és kiváló teljesítmény. Az utánuk következők tulajdonképpen mind kisebbeket léptek és mind lemaradtak térben

és időben, de fokról-fokra való átmenettel, észrevétlenül és ellenőrizhetetlenül. Csak a legutolsóknál nőtt akkorára ez a különbség, hogy nagy lemaradásokban és a lépés állandó eltéréseben nyilvánult. A hadnagy csak ezt látta és képtelenül dühös volt.

— Singer! Szellő-ő!

Végül nem nézhetette a dolgot. Kiparancsolta őket a sorból, két trombitást és két dobost adott melléjük, meghagyva, hogy felváltva, szüntelenül dobolva és harsogva kísérjék őket.

— Míg csak meg nem tanulják! Majd fogtok ti lépést tartani!

Ezt oly dühvel mondta, mintha személyes sértés érte volna. És felháborodva nézett körül a világba, mintegy azt várva, hogy menten leszakad az ég.

És senki, még a legszánakozóbb természetű sem tudta megállni nevetés nélkül, a mikor majd itt, majd ott feltűnt a gyakorlóterén a különös menet. Elöl Singer és Szellő egymás mellett, bús elszántsággal, holmi mártírság keresve ábrázatával, mögöttük felváltva, libasorban a két kürtös és a két dobos. Az első trombitás kezdte, magára tartott fejjel, büszkén különleges szerepe tudatában, s mikor elhallgatott, a dob kemény, rideg pergése vette át a szót. Ez így ment egész délelőtt. Kimért, pontosan betartott léptekkel, földre sütött szemekkel, fáradtan és meggyötört mentek egymás mellett, mint két szomorú igasló, befogva a szüntelen harsogás és dobpergés egyhangú ütemének jármába. A folyton fülükbe zúduló heves hangok hatalmában, nagyokat zökkenve a vonatott, hosszú lépéseknél vállukra ütődő torniszter súlya alatt, mint tragikus sorsú elátkozottak valami pokolban, örök büntetés keserűben hordozva kárhozott testüket.

Tiszta téli idő volt, tündöklő napcsütéssel, mikor visszafelé jöttek. György mélyet lélegzett, mikor ismét átvette a hidon a csapatot. Boldog, csendes megbékéltéssel érzett, míg nézte a hatalmas folyót a jégáltal pázar kristályai-val és fent az ég tiszta és üde kékségét és körül mindenütt a várost, ragyogva és zengve, a karsú hidakat, a paloták és villák tarka virágzását végig a prton és a messi hegyoldalokon, a napfényvel játszó ablakok ezrét, a tetők és tornyok szikrázását, a sárgán elűtő villamoskocsikat és lélektelenül, lágyan elűző autókat messze, az egész élet józan és derült szépségét.

Csendes léptekkel haladt a csapat előtt, egészen megfélemezve magát. A szemében csendes bánat és fáradt boldogság tündökött s a feje félrefordult, a mint a tündöklő képben gyönyörködött. És a kard is kissé ferden állott a kezében.

A DAMASKUSI FEDETT UTCA BEJÁRATA.

KÉPEK AZ ANGOLOK ÁLTAL NEMRÉG ELFOGLALT DAMASKUSBÓL.

DAMASKUS LÁTKÉPE. (A kép felső részén levő fehér sáv a híres fődött utca, a mely átvezel a várost.)

Hirtelen összeresztett és megrádván nézett körül. Heves és szigorú kiáltást hallott, közvetlen közelről. A hadnagy jött mellette:

— Hogy tartja azt a kerdőt! Úgy lóg itt, mint valami mosogatórongy!

A hídfőnél hangosan rohögtek a vámszedők.

XIV.

A kollégium mégis megnyílt, bár jóval később a szokottnál és nem az öreg épületben, hanem kint, a város végén, egy régi, rozsett kaszárnyában, a mit már évek óta semmire sem használtak. János bejött beiratkozni s azután visszament Tarnádra.

December felé azonban Nelli végleg megunt a tanulást. Különben is csak az első hetekben vette komolyan, azután egyre inkább elhanyagolta. Mióta a háború kitört, a kastély örökké hangos volt a vendégektől. Új és új csapatok vonultak keresztül a falon, egy-két napig rendszeren megpihentek ott s a magasabb rangú tiszteteket ilyenkor a kastélyban szállásolták el. Míg melegebb volt, a katonák száza lelétek el a Tasnát, fürödtek és hihetetlenül piszkos ruháikat mosták benne; a partra mindenfelől lejöttek a lányok és menyecskék a faluból, a látványosság és a várható incselkedések és szerelmek kedvéért. Az öreg kastélykert csendjét vig lárma verte fel, a tennispálya, melyet eddig sosem használtak, nagy látogatottságnak örvendett és Nelinek kisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy az órákat betartsa. Hogy az idő teliesre fordul, megszűntek ezek a szóra-ko-

zások, de az újak minden este, nagyszámú pezsgőpalackot hordtak fel a pincéből és gyakran rendelték ki cigányt a városból. Néha hajnalig hangos volt a kastély és nagy a blakai derűs fényvel néztek a sötét falu felé. János kitűnően érezte magát a mulató tisztek között, a kik hamar megkedveltek, mert jól bírta az italt és sok jó nótát tudott. Minthogy azonban Nelli lassanként egészen a bbahagyta a tanulást, elhatározta, hogy visszamegy a kollégiumba és folytatja tanulmányait.

Valami túlságosan nem is marasztalták. De a vonathoz kikérték és nagy kalapfenétek és kendőlobogtatások közben búcsúztatták.

— A viszontlátásra pünkösdkor! — kiáltotta Nelli, mikor a vonat lassan megindult. Mert úgy tervezték, hogy karácsonyra felutaznak Pestre és csak nyárra jönnek vissza.

János az ablakhoz állt és fájdalmat érzett, mikor a vonat elkanyarodott s a vörös templontorony és a kastély halványzöld tetéje hirtelen eltűnt a szeme elől. Gondolatai Nelli körül jártak.

— A végén még beleszerettem volna, ha sokáig itt maradok! — gondolta. Maga elé idézte érzéki, nevető arczát, testének izmos és mégis végtelenül finom vonalait, meleg, kissé szenvedő hangját, a mint a legjelentéktelenebb szavak is faldokolni és vonaglani hangzottak, talán a kéjtől, hogy ezekről az ajkáról fakadnak föl. Eszébe jutott néhány jelenet, mikor véletlenül meglepte valamelyik csinosabb tisztel holmi ártatlan szerelmeskedés közben, az elhagyott lugásban vagy a sötét szobában.

Kiszállva a vontból a rég látott város viszontlátásának kellemes hangulatában ballagott végig a vasútutcán. Gyakran mosolyogna kellett, a mint minduntalan régi ismerősök jöttek szembe katonaruhában, oly büszkén és ruganyos léptekkel, mintha életük egyetlen célját érték volna el.

A nagytemplom előtt siető léptek hangzottak mögötte. Valaki a vállára tette kezét és egy régi, ismerős hang szólalt meg:

— Szervusz, Hajnal!

Megfordult és a nagy filozofert látta maga mellett, kómikusan a bő katonadrággal hór-horgas lábain. Az egyik karját nyakára kötött fehér kendőben tartotta.

— Mi az, megsebesültél?

— Mit tagadjam! — mondta a filozofert viczelesen.

— De hát hogyan? Ilyen hamar?

— Hamar? Egy pillanat alatt történt az egész! — és nevetett ehhez a felvilágosításhoz.

Együtt mentek tovább és még néhány sebesült kollégával találkozott. Mindannyian fölényesen, könnyed, sőt semmibevevő hangon beszéltek mindarról, a mi velük történt.

— Mi van Györggyel? — kérdezte valaki. Mind Jánosra néztek.

— Nem tudom, rég nem írt nekem.

— Kósa írt róla, — mondta egy másik, a ki botra támaszkodva bicsegett köztük, mellén ezüst vitézségi éremmel, — írta, hogy most végezték a tiszti iskolát és mit is még?... igen, hogy György megbukott a vizgán.

(Folytatása következik.)

ÁGYÚSZÁLLÍTÁS.

OLAJOS ÖRDÖGÖK.

A kinek a világháború kitérésekor benzínüzemű gyors kocsija volt, az berukkolt — ordonánéz-tisztnak. Nem volt rossz foglalkozás ez az ordonánéz-tisztség, barátságos állás volt, jó kosztot, jó kvártélyt jelentett.

Utóbb megváltozott a helyzet. Kiderült, hogy nem kell minden személynek személykocsija s az ordonánéz-tiszteket is nagyrészt kivonták a forgalomból. A luxus-autókat megvették s beraktározták, a vagy többnyire technikailag is képzett autós-tiszteket ültették rájuk és besorozták őket kolonnékhoz. (Ezeknek a száma azon mértékben szaporodott, a milyen mértékben fogytak a lovak.)

A soffőrnek jó, — gondolták idehaza — a soffőr csak megindítja a motort, a kormánykerékhez ül és száguldoz ide-oda, parádézik

valahol a hadtápban. A nagyközönségnek nem igen van fogalma a hadi soffőrök munkájáról, talán nem lesz érdektelen, ha elmondok róluk egyet-mást.

Hadd mondjam el, hogyan ballagnak ki náromtomnás kocsijaikkal, éjszakák koromsötétjében az állásokig, mert lámpást gyújtani dehogyan szabad. Még gyufát se... Mennek, mendegélnek, soffőr ül a bakon, soffőrségéd megy a kocsik előtt — mert a soffőr nem lát egy méternyire se — s dirigál a segéd: jobbra, kicsit balra, vigyázat, gránátölésér. Mentek, mendegéltek, olykor kétezer méteres magasságokban, hegyek oldalára tapasztott utakon s alig választja el őket néhány arasz a keskeny út szélétől, a mely alatt, a mélységben, a halál várakozik. Mennek, nagy nyugalommal a szívükben, soffőrhöz illő jókedvvel, koromszínű éjszakában.

Csak akkor villan meg az út fehér teste, a mikor az ellenség fényezőrója oda vág feléje. Persze, akkor, úgy tanítják, meg kellene állni az autóval, mert a mozgó kocsit jobban észreveszi az ellenség és tüstént megkezdi a vadászatot. Persze, a soffőr nem áll meg mégse, mert azt mondja magában: Majd vigyáz a soffőrök istene a soffőrré! Mert vigyáz is, az bizonyos, bizonyos, hogy külön jóistenük van a soffőröknek. Máskülönben, hogy is lehetne az, hogy egy kicsi héten belül két autót vágott szét egy soffőröm alatt a gránát és a legénynek semmi olyanos baja se történt. (A kocsikon tüzérségi municzió volt, vagy negyvenöt gránát, a negyvenöt gránát fel is robbant, a kocsik el is égtek. A soffőr aztán szakács lett.)

Elindul a soffőr, patront visz, bakáknak. A kocsik elromlik, valami eltört, nem gurul egy lépést se tovább. Haza menjek? — gondolja az ember. — Gyalogosan hazamenjek? Mégis csak szegény az, gyalogosan hazamenni... — Szerencsére van a közelben egy gödör és szerencsére fekszik a gödörkében egy-két tucat maródi automobil, a melyet odahelyeztek a gondos pionirok, offenzívák, a vagy defenzívák idején, a mikor túlságosan nagy volt a forgalom és pillanatra se lehetett elzárni a közlekedést. Lemászik a soffőr a gödörbe, kikeres egy rossz kocsit, egyet, a melyik más bajtól puszult el, mint az övé. Kikapja a géprezst. Fekszik a kocsik alatt, szedi ki a csavarokat, lónek az olaszok. Két nap alatt elkészül a kocsival, leadja a patront a bakáknak, hazajön. Mondja: egy kis defekt volt. Kapott kieszűstöt.

Külön jóistene van a soffőröknek! Hajnal felé jön haza egy másik. Lefekszik. Reggel nézik a kocsit, hátul, a hová a raknivalót rakják, egy-két láb, ilyesféle. Szabadságra igyekvő katonák kapaszkodhattak fel a hazafelé igyekvő kocsihoz. Telitalálat érte, a soffőr észre se vette.

Észre se vette a nagy lövöldözésben, hogy az ő kocsiját is eltalálták. Nem is szabad észre venni. Azt se szabad észrevenni, hogy lónek, csak ülni kell szépn nyugodtan a kormány mellett, a gépre kell ügyelni.

Paulini Béla.

1. Költözködés. — 2. Virrasztók. — 3. Egy kis baleset. — 3. Vasárnap délután.

TÁBORI AUTOMOBILOSOK.

Harcantató katonák a Keleti pályaudvar nagy csarnokában.
Zádor István rajza

HARCANTATÓ KATONÁK VONATAI I. JÁRULÁS ELŐTT A KELETI PÁLYAUDVAR NAGY CSARNOKÁBAN.

Zádor István rajza.

A VADGALAMBŐR-HÖZ.

Irta Bárony István.

A «Vasárnapi Ujság» ez évi 34. számában érdekes irodalmi emléket elevenít fel dr. Lambrecht Kálmán arról a kis — inkább évődésnek, mint komoly vitának mondható — vadgalambőrről, a mely annak idején Herman Ottó és Gyulai Pál közt folyt le, Lévcy József közbejöttével s a melyet a t. cikkíró ugyan shevesnek jellemzi; de én, a ki Herman Ottó «bátyánkat» színről-színre személyesen nagyon jól ösmertem, (ösmertem ugyanígy Gyulai Pált és Lévcy Józsefet is), nem bírok ilyennek látni.

Mert ámbár való igazság az, hogy Herman Ottó amely lelkületű, de minden vitájában (pedig sokat vitázott életében) szenvedélyes volt: ám ebben Gyulai Pál sem engedett neki s ez a két nagy emberünk ilyformán könnyen fellobbanhatott egymással szemben kis okok miatt is, a mi még távolról sem jelentett különös komolyságot. Ezt az idézett vadgalamb-téma különben sem érte volna meg.

Arról volt szó, hogy csakugyan «búgott-e» a «Bükben» a Hámor-tájéján a vadgalamb, a hogy ezt Gyulai Pál egy kedvesen egyszerű versecskéjében írta; Herman ellenben tagadta, hogy azon a környéken vadgalambbúgást hallhatott volna Gyulai, mert ott vadgalamb nincs. Mire Lévcy, úgylis, mint Borsodvármegye főjegyzője és úgylis mint gyakorló vadász, bizonyítványt adott Gyulainak arról, hogy a jelzett helyen vadgalambok, úgynevezett székásgalambok, folyvást tartózkodnak nyaranta s azok ott messzire hallhatóan nyögéscselnek, turbékolnak, búgnak.

A semmiképen sem éles, sőt ismétlem, már a Lévcy «vadgalamb-igazolványa» alapján (ez volt az «okirat» czíme) is inkább évődésnek tartható vita során felhangzott az az érv is, hogy «szén» Herman úgy sem hallja, (köztudat szerint nagyon is nagyot hallott), Gyulai meg Lévcy pedig nem ösmerti a vadgalamb búgását. A furcsa kis pörben a pró akadékoskodások is felmerültek a szorosán vett «búgási ügyön» kívül, a mely pörnek Herman nyilatkozata szerint, csak a vitás felek egyikének a halála vehetett véget.

Hogy én ezt a «vadgalambpört» most újra felveszem, arra az ad némi jogot, hogy ha nem is épen tudós ornithológus, de gyakorlati vadász annál inkább vagyok, a kinek egy immár hosszú élet, még pedig vadászélet során igen sok alkalmam volt gyakorlati ornithológiával is foglalkoznom s ennek az alapján bátran merem állítani, hogy az egész pör: «sok hűbő volt semmiért»; mert a vitázó felek mindegyikének igaza volt.

Igaza volt Gyulainak, a mikor azt írta, hogy ő vadgalambbúgást hallott a Hámor körül, a hol Lévcy bizonyítványa szerint igenis voltak akkoriban is úgynevezett székásgalambok. (Ezek is vadgalambok.)

De igaza volt Herman Ottónak is, a ki abból indult ki, hogy a vadgalamb, a columba oenast, csak odvas fákon költ s így ott, a hol nincs nagy erdő (a Hámor táján akkoriban nem volt), nem is hallani ennek a vadgalambnak a búgását.

A dolog magyarázata pedig igen egyszerű. Herman, a szigorúan ornithológus, ugyanis a maga igazával eltért az ornithológiában bizonyára kevésbé jártas poéták igazától; mert ő vadgalamb alatt, nagyon helyesen, csakis a columba oenast értette, míg a poéták az ornithológiában örvösgalambnak, népiesen székásgalambnak nevezett columba palumbus hallották s ennek a búgását bizonyították.

A székásgalamb csakugyan költ olyan erdőrezekben is, a hol odvas fa akár egyetlen egy sines; mert ez a vadgalamb galyakra rakja a fészket, ép úgy, mint a vadgerle, a mely gyakran egészen fiatal erdőnek a bokorfokozatot alig meghaladó fái is költ, nagyon hebehurgán épített kis fészkekben.

Több, mint félévszázados tapasztalataim szerint, a melyeket mint a természet minden jelensége iránt folyvást érdeklődő vadászember szerettem s a ki egyszermind az ornithológiát is kedves tanulmányom tárgyává igyekeztem tenni, a követhetőek vagyok bátor könnyen érthető módon tájékoztatni a t. olvasókat ebben a vadgalamb-kérdésben.

EGY INDULÁSRA KÉSZ KATONAVONAT.

HAZAUTAZÓ KATONÁK GYÜLEKEZÉSE A KELETI PÁLYAUDVARON.

HAZAOZÓNLO KATONÁK A BUDAPESTI PÁLYAUDVAROKON.

Magyarországon három vadgalambfélélt ösmertünk: az odu vagy két vadgalambot, a columba oenast, azután az örvös vadgalambot, a columba palumbust és végül a vadgerlet, a turtur-turturt, vagy színönimával: a columba turturt. (A szirti galamb, a columba livia, nálunk nem itthonos.)

A három közül egyedül az első az, a melynek általában és szinte kizárólagosan: vadgalamb a neve. Ha ornithológus éjti kient a szót, akkor a columba oenast érti alatta. — Ez a vadgalamb csak oduban költ s így főképpen olyan vidékeken található, a hol nagy erdők vannak, odvas fákkal. Nagysága a rendes házi galambé; színe az a bizonyos ösmert vadgalambszín, kevés sötétebb tarkázattal a szárny-meg a farktollakon, a mit azonban röptében nem, vagy alig-alig látni, úgy, hogy ez a galamb szinte egyszerűnek hamvaskészürkének tetszik. Az örvösgalamb akkora, mint a nagy begyes galamb; színezése élelnek a közönséges vadgalambnál, melytől jellegzetes fehér nyakravalója is élelnek megkülönbözteti. Ornithológus erre a galambra aligha fogja azt mondani, hogy vadgalamb, (pedig elvégre mégis az), hanem világosan megkülönbözteti igazán, hogy örvösgalambnak vagy egyszerűen örvösnek mondja. Az örvösgalamb sokkalta szelidebb, mint az igazi vad-

galamb; költ még kertekben és parkokban is, az emberlakások közelségében, lombos fákon, gyakran eléggé alacsonyan.

A harmadik a sorban a legösmertebb; ez a vadgerle, a turtur, a mely sokban hasonlít a házi kalitkás szelid gerlicéhez. Nagysága ugyanaz; nem olyan egyszínű ugyan, de szintén homokszínű, csak hogy részben mintázott, nyakra valója (örve) is van, nem fehér, hanem fekete-féher tarkázattal gyöngyözött. Kedveli a ligeteket, a kerteket, az alacsony fiatal erdőket — a galyakra rakja igen egyszerű fészket; nálunk a városligetben állandóan van nyáron; költ magasabb fákon is, de sohasem oduban; a mezőkön, kivált az Alföldön igen gyakori, a hol a vadászok foglyászatokban sokat lóhetnek közüle, a ki t. i. nem sajnálja tőle a drága tölényt.

A nép valamennyit — mind a három fajt, — egy kalap alá fogja és vadgalambnak nevezi. Így tehát könnyen érthető, hogy a különben szabatosan örvösgalambnak nevezendő székásgalamb (columba palumbus) Gyulai Pál is csak egyszerűen vadgalambnak írta; azaz: vadgalamb alatt a székásgalambot értette; a miben elvégre kétségtelenül igaza is volt. Ebben a poéta nem követett el botlást, sem Gyulai sem Lévcy, a ki a vadgalamb-igazolványt kiállította volt.

ORSZ HADIFOGLYOK A JÓZSEFVÁROSI PÁLYAUDVARON.

HAZAUTAZÁSRA KÉSZÜLŐ ORSZ FOGLYOK A KELETI PÁLYAUDVARON.

HAZATÉRŐ HADIFOGLYOK BUDAPESTEN.

Háttra volna még a búgás kérdése, a mire azt vagyok bátor megjegyezni, hogy búgni búg bizony az odúgalamb, az igazi vadgalamb, de búg a székásgalamb (az örvös) is, csak hogy míg az odúgalamb csupán csak búg, azaz a hangja folytonosan ugyanaz a panaszos egyhangú búgás, addig az örvösgalamb ezt érdekesen — hogy úgy mondjam — cifrázza s a búgó hangok közé nyögéscsel, néha ütemesebb változatokat kever, a mivel sokkal gazdagabb árnyalatokat produkál. Ezek a galambhangok általában a párzás évadján hallatszanak; de hallottam én odúgalambot egy magános pusztai vadkörte-fán búgni februáriusban is, a mikor párzásról annál kevésbé lehetett szó, mert ez a galamb akkor éppen egyedül volt ott. Mi vitte rá a panaszos búgásra tél végén, jóval a párzosodás előtt, azt már csak ő tudhatja. De ezt még hívószózatnak sem lehet tartani; hisz a rendszerint csapatosan élő odúgalamb búgása csakis a párjának szokott szólni; illetve párkereséskor, udvarlasképpen stb. hallatja ezt a hangot.

A vadgerle hangja egyáltalában nem búgás, inkább a gurrogás hangutánzó szóval lehetne megközelítően kifejezni a vadgerle ömlengését. De ez úgylis mellékes ezáltal, mert világosan a székásgalamb, az örvösgalambot, kell itt annak a vadgalambnak minősíteni, a melynek a bú-

gását a poéta Gyulai hallotta és hallhatta s a melyet megénekelt. Hogy Herman Ottó, az ornithológus, a vadgalamb alatt csak az odúgalambot akarta érteni, az az ő nézőpontjából szintén jogos volt, ámbár csakugyan az ő mindig harcos kedvére vall, hogy szükségesnek látta a poéta korrigálását ilyen nagyon egyszerűen érthető és semmiképen sem lényeges eltéréssel kapcsolatban.

Mint jellemző apróságot mondom el, hogy nekem magamnak is volt eféle epóróm az én igen kedves Herman Ottó bátyámmal, nemesak egy.

Egyszer a régi «Egyetértés»-ben, a mikor ez az annak idején igen tekintélyes magyar napilap még in floribus volt (vezércikkeit Eötvös Károly, Hoitsy Pál, Mezei Ernő stb. írták) írtam volt egy tárczát egyetlen kis barkós-czinke (panurus biarmicus) csoportról, a melyet az akkori híres nevezetes ornithológiai kiállítás buzámára maga Herman Ottó preparált. Az adatokat tekintélyes múzeumi szakember beosztotta rendelkezésemre s a cikkem csupa elragadtatás volt Herman iránt. A cikk megjelenése napján találkozom vele az «Egyetértés» szerkesztőségében. Ránézolt homlokkaletteg felém: «pörünk lesz, öcsém!» — mondja. El sem bírtam képzelni, miért. Mosolyogva mentem arrább.

Másnap olvasom a lapban, hogy rám nyilatkozott. Az volt a kifogása, hogy az ornithológiai kiállítást nem csak ő csinálta, rendezte (igen, de azt a kis csoportot, a melyről én írtam, csak ő állította össze), még rám is pírított azzal, hogy ő a cikkem keletkezéséről távol állott. (Mintba eközeli is állhatott volna, azaz: talán megmondhatta volna.)

Egy másik esetben a Bugaczról, erről a híres kecskeméti pusztáról s az ottani pásztorletről írtam volt tisztán szépirodalmi jellegű cikket, talán éppen a «Vasárnapi Ujság»-ban (akkor Nagy Miklós szerkesztette) s a bugaczi epasztor-dinasztia nevét tudatosan szándékosan meghamisítottam a cikkemben. Akkoriban ott, a Bugaczon, a Zubornyák-familiából kerültek ki a eszamadók, a gulyásszamadó is egy Zubornyák volt s gondolom, a csikószamadó is. De én e helyett az idegenhangzású név helyett Zuborgányt írtam, mint magyarosabbat. No ebből lett csak a baj! Herman bátyám, a kivel pedig igen kedves jó viszonyban voltam, megint rám nyilatkozott s leczáfolt, hogy meghamisítottam az igazságot. De mikor mégsem az igazi igazságot hamisítottam meg, csak egy nevet magyarosítottam meg. Igaz, hogy kéretlenül; de a milyen jó magyar emberek voltak azok a Zubornyák-Zuborgányok, ők maguk aligha tiltakoztak volna ellene.

Egyszer az «Egyetértés», a hol nagyon kedvelt bennfentes ember volt, megírta, hogy ünnepi vacsora volt nála — névnapija, vagy születésnapja? — alkalmából. Másnap nyilatkozott a mi jó Ottó bátyánk, hogy mégsem járja, hogy az ember már a vacsorájáról is megemlékezhet; és ezt érdekes hírnek tartotta a világ.

Ilyen volt ő. Áldott jó ember; a tudomány nagy értéke, agilis bajnoka, de csakugyan mindig kész egy kis parázs szóharcra, sőt más-képen is: karddal-pisztollyal a kezében. Volt egy sereg párbaja, de azt hiszem, mind vértelenül folyt le.

Ennek már van vagy harmincz esztendeje, azóta nemhogy nagyot fordult a világ, hanem szinte kilendült a sarkakból. A mai kor fia meg sem értik, hogy lehetett olyan idő is, a mikor annyi hely volt a lapokban, hogy egy egyszerű tudósnak a vacsorájáról is megemlékezhetek; és ezt érdekes hírnek tartotta a világ.

HÁZORSÉGEN.

Ósztló fejlel, őszí éjjelen
Utezőn állok vigyázó őrhelyen.
A ház mögöttem félvirrasztva alszik.
Előttem vedlett katonák raja
Poklok torkából imbolyog haza.
Vészrip-riongás, puskadőrej hallszik...

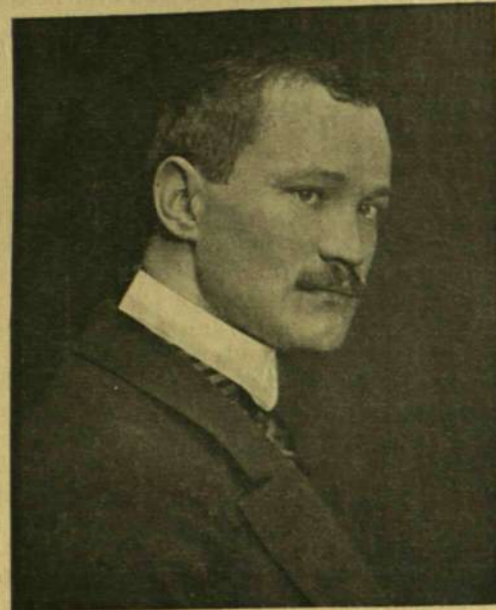
Durva nagy fegyver lóg a vállamon.
Kopott kantárját míg szorongatom
Sközvényes lábbal utczánk hosszát mérem,
Szívem táján száz kérdés zakatol:
— Hány élet pusztult földe valahol
Pokol szerszáma — hány embertestvérem?

— Harek szennéből mért jöttél ide
Dolgos polgárok tiszta kezibe?
Most, mikor ott az öklöknek vége.
Mit akarsz itt, mit csinálunk veled?
A mi világnak: munka, szeretet.
A mi vágyunk: a béke, béke, béke!

— Hát van-e még itt ember, a kinek
Füle e szent szókat nem érti meg?
Ez ötvenes pokoli gyötrelemben
Vonagló földön van-e még, a ki
Ártatlan embervért ontana ki?
... Távolság dőrej az éji esendben...

Kérdéseimre tán ez a felelet?
Nézem a ködburkolt bús eget.
Sötét... sötét... csillagtény nem sugárzik...
Oh, de tudom, valahol messze már
Vajdava születik a szent sugár
S a friss új reggel nem késhe sokáig!
Lampérth Géza.

(Budapest 1918 november.)

Lesskó János a Magyar Képzőművészeti Társulat most elhunyt titkára.

PÁTER BROWN, A JÁMBOR DETEKTÍV.

G. K. Chesterton kalandos történetei.

(Folytatás.)

Aztán, még mindig lehajtott homlokkal és a legcsekélyebb mértékben sem változtatva sem magatartását, sem hangját, azt mondta:

— Most pedig adja ide azt a szafir-keresztet, tudja? Egyedül vagyunk itt és én darabokra téphetem, mint egy szalmabábót.

A teljesen változatlan hang és magatartás különös erőszakosságot adott a megdöbbenően megváltozott szavaknak. De az erekleve őrzője csak egy hajszálnyira fordította el a fejét. Mintha még mindig a csillagok felé fordította volna kissé együgyű arcát. Talán nem értette meg társa szavait. Vagy talán megértette és rémültében megmerevedve ült olyan egyenesen.

— Igen — mondta a magas termetű pap ugyanazon a halk hangon és ugyanabban a hatásban. — Igen, én Flambeau vagyok.

Aztán némi szünet után így szólt: — Nos hát ideadja azt a keresztet? — Nem — mondta a másik s ennek az egytagú szónak most különös hangzása volt.

Flambeau most már elvetett minden papságot. A hírhedt rabló hátravetette magát ültében és halkán, de sokáig nevetett.

— Nem — kiáltott — nem fogja ideadni, maga büszke pap. Nem fogja ideadni, maga reverendás tökfilkó. Megmondjam, mért nem fogja ideadni? Azért, mert már rég az én belső zsebemben van.

Az eszei emberke olyan arczsal fordult

feléje a félhomályban, mintha el volna káprázva és félénk mohósággal kérdezte.

— Olyan nagyon biztos benne?

Flambeau ujjongva nevetett.

— Nohát maga fölér egy háromfelvonásos bohózzal — kiáltotta. — Igenis, maga répa-fejű, teljesen biztos vagyok benne. Volt annyi eszem, hogy másolatot csináljak a csomagjáról és most, barátom, maga kapta a másolatot, én pedig a drága köveket. Régi fogás, tisztelendő atyám, régi fogás ez.

— Igen, — mondta Brown tisztelendő és most is abban a különös szórakozott modorban simogatta a haját. — Hallottam már róla azelőtt is.

A bűntettek kolosszusa valami hirtelen támadt érdeklődéssel fordult a kis misztikus pap fölé.

— Maga hallott róla? — kérdezte. — Hol hallott maga róla?

— Hát nem kell, hogy megmondjam a nevét annak, a kitől hallottam — mondta a kis ember egyszerűen. — Fegyenc volt, tudja. Vagy húsz esztendeig jól élt a barnapapir-csomagok duplikátumaiból. Így hát, mikor elkezdtem magára gyanakodni, azonnal arra gondoltam, hogy hogyan csinálta ez a szerencsétlen flótás.

— Elkezdett rám gyanakodni? — ismételte az utonálló fokozódó figyelemmel. — Csakugyan lett volna magának amyi sütnivalója, hogy

én rám gyanakodjon, csak azért, mert idehoztam erre a magányos helyre?

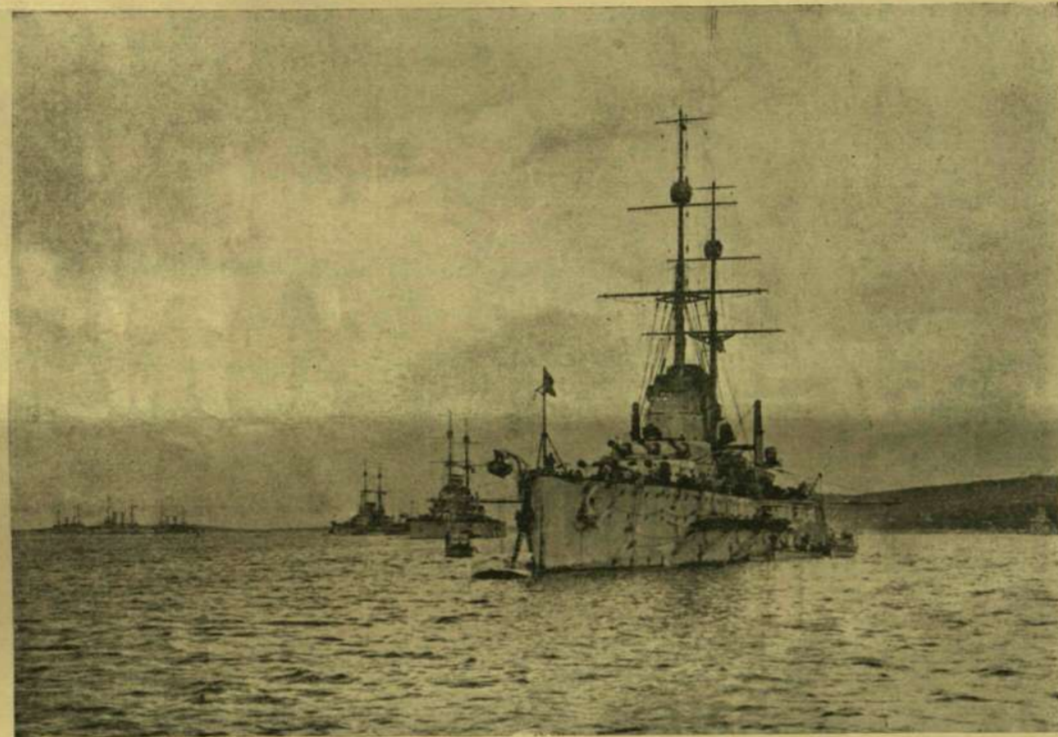
— Nem, nem — mondta Brown mintegy bocsánatkérőleg. — Bizony én már akkor gyanakodtam magára, mikor először találkoztunk. A miatt a daganat miatt a kabátujja fölött, a hol a magafajta embereken rajta volt a szöges karperecz.

— Hol az ördögben hallotta maga a híret szöges karperecznek? — kiáltott Flambeau.

— Oh, hiszen ebben semmi sincs — mondta Brown tisztelendő, kissé semmitmondón húzva föl a szemöldökét. — Tudja, mikor Hartlepoolban voltam káplán, ott hárman is voltak szöges karpereczesek. Így hát, miután kezdettől fogva gyanakodtam magára, legelőször is arról gondoskodtam, hogy a keresztet biztonságba helyezzem. Be kell vallanom, hogy figyeltem magát és megláttam, mikor kieserelte a csomagokat. Akkor aztán, — érti most már? — én megint visszaeseréltem. Aztán az igazi csomagot elhagytam.

— Elhagyta? — ismételte Flambeau és most először volt a hangjában más is, mint diadal-maskodás.

— Bizony ez így volt — mondta a papocska, még mindig ugyanazon a közvetlen hangon. — Visszamentem a cukorka-üzletbe és megkérdeztem, nem hagytam-e ott egy csomagot és megadtam nekik egy címét, ha előkerülne.

A VIRIBUS UNITIS CSATAHAJÓ, MELYET A POLAI KIRÖTÖBEN ELSÜLYESZTETTEREK AZ OLASZOK.

Persze tudtam, hogy nem hagytam ott semmit, de mikor másodszor elmentem, akkor igenis otthagytam. Így tehát a helyett, hogy utánam futottak volna az értékes csomaggal, elküldték express egy barátomhoz Westminsterbe.

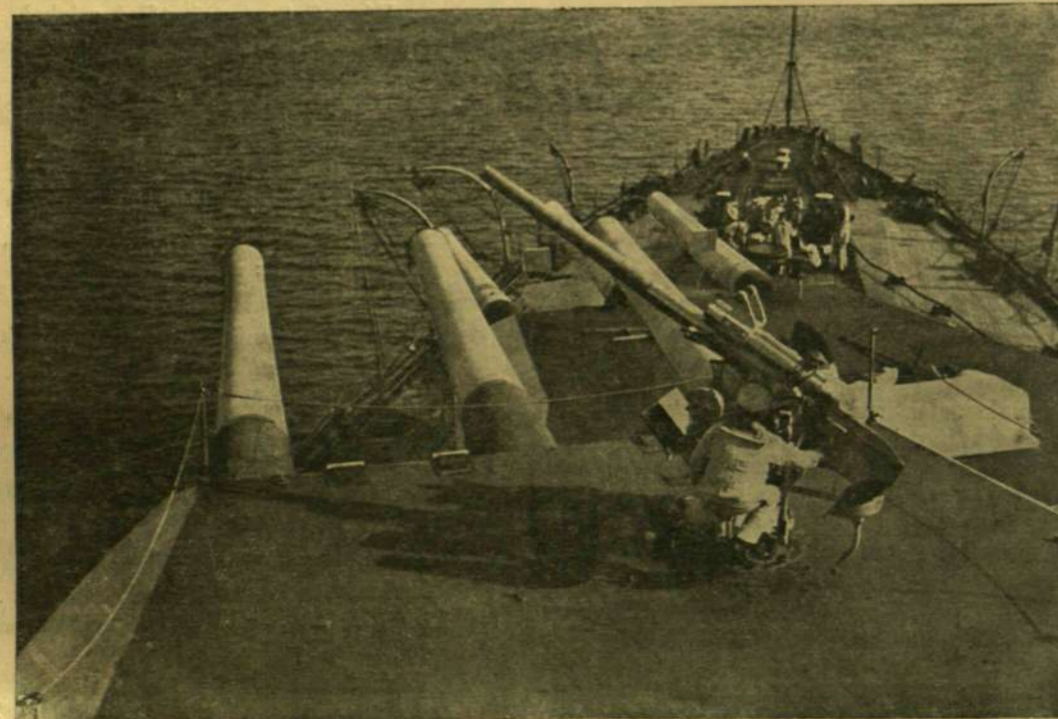
Aztán kissé elszomorodva tette hozzá:

— Ezt is Hartlepoolban tanultam egy szerencsétlen flótástól. Az illető így szokott tenni a kézipodgyászokkal, melyeket a vasúti állomásokon lopott, de most zárdában van szegény. Bizony, sokat megtanul az ember — tette hozzá, megint azzal a kétségbeesett bocsánatkérő mozdulattal dörzsölve a kezét. — Mi, papok, nem tehetünk róla, meg kell tanulunk az ilyeneket. Az emberek eljönnek hozzánk és elmondják efféle dolgokat.

Flambeau elővett egy barna papir-csomagot a kabátja belső zsebéből és darabokra tépte. Nem volt benne más, mint papír és néhány darab ólom. Hatalmas mozdulattal ugrott fel és ezt kiáltotta:

— Nem hiszek magának. Nem hiszem, hogy egy ilyen tökfilkó, mint maga, ezt mind meg tudta volna csinálni. Azt hiszem, a kereszt még most is magánál van és ha nem adja ide, akkor — végre is, egyedül vagyunk, — elveszem erőszakkal.

— Nem — mondta Brown tisztelendő egyszerűen és szintén felállt — nem fogja erőszakkal

A VIRIBUS UNITIS FÖDÉLZETE.

elvenni. Először azért, mert igazán nincs nálam. Aztán meg, másodszor nem is vagyunk egyedül.

Flambeau, a ki már hozzá akart lépni, megállott.

— E mögött a fa mögött — mondta Brown tisztelendő — áll két erős rendőr és a legnagyobb élő detektív. Hogyan kerültek ide? Kérdezi maga. Hát, persze, én hoztam őket ide. Hogyan hoztam őket ide? Meg fogom mondani, ha kíváncsi rá. Az Isten áldja meg, nekünk hűszéle ilyen dolgot kell tudnunk, ha a gonosztevők osztályában dolgozunk. Nos hát, én nem voltam biztos benne, hogy maga tolvaj és nem lett volna illendő, ha a saját egyházam egy papját belekeverem valami botrányba. Így hát próbára tettem magát, hogy csináljon valamit, a mivel elárulja magát. Az ember rendszerint csinál egy kis lármát, ha sötét talál a kávéjában, ha nem csinál, akkor oka van, hogy nyugton maradjon. Én kicseréltem a cukrot és a sötét és maga nyugton maradt. Az ember rendszerint kifogást tesz, ha a számlája túlságosan nagy. Ha mégis kifizeti, akkor valamiképp érdekében áll, hogy észrevétlenül maradjon. Én megváltoztattam a számláját és maga kifizette.

Az egész világ azt várta, hogy Flambeau erre ráugrik, mint egy tigris. De őt mintha va-

A VILMOS CSÁZÁR-HÍD ÉS A CSÁZÁRI PALOTA.

Mikor megfordult, hogy összeszedje a holmiját, a három rendőr előjött a fák félhomályából. Flambeau művész volt és sportember. Visszalépett és nagyot köszönt Valentinek.

— Ne előttem hajlongjon, mon ami — mondta Valentin. — Hajoljunk meg mind a ketten mesterünk előtt.

S mind a ketten egy pillanatig födetlen fővel állottak, mialatt a kis eszei papocska az esernyőjét keresgélte.

LÁTHATATLAN EMBER.

Camden Townban, két meredek utca hűvös, kék félhomályában a sarkon levő bolt, egy cukrász-üzlet, úgy izzott, mint egy szivárvány. Az ember szinte azt mondhatná, mint egy tűzijáték csóvája, mert a fény sokféle színű és bizonyos tekintetben összetett volt, sok tükör törte meg és sok aranyos és tarka színű kalácson és édes süteményen táncolt. Nem egy utcagyerek arca nyomódott ehhez a fénylő üveghez, mert a csokoládék mind azokba a piros és arany és zöld krémes színekbe voltak burkolva, melyek majdnem többet érnek magánál a csokoládénál is; a hatalmas nagy lakodalmi kalács pedig a kirakat közepén valahogy egyszerre távoleső és meglepődést szerző volt, s kárscsk ha az egész északi sarkot meg lehetne enni. Az ilyen szivárvány-színekben pompázó provokációk természetesen oda tudták gyűjteni a környék ifjúságát tíz-tizenkétéves korig. De magasabb életkorú fiataloknak is vonzó volt ez a sarok s egy fiatalember, a ki nem volt

A VÁROSHÁZA.

lami varázs tartotta volna vissza; elbódította a feszült kíváncsiság.

— Nos, — folytatta Brown tisztelendő le-sújtó világgal — miután maga nem hagyott nyomokat a rendőrség számára, valaki másnak kellett ezt megtenni. Mindenütt, a merre jártunk, gondom volt rá, hogy tegyek valamit, a miért egész nap rólunk beszéljenek. Nem sok kárt tettem, — egy folt a falon, feldöntött almás kosár, betört ablak; de megmentettem a keresztet, a mint hogy a kereszt mindig meg lesz mentve. Most már Westminsterben van.

— Hogy a pokolba jött rá milderre? — kiáltotta Flambeau.

Papi ellenfelének kerek, egyszerű arcán egy mosoly árnyéka futott végig.

— Hát bizony úgy, hogy reverendás tökfilkó vagyok — mondta. — Nem jutott az eszébe soha, hogy az olyan ember, a ki alig csinál mást, mint hogy hallgatja az emberek elkövetett bűneit, aligha marad teljesen tudatlan az emberi rosszság dolgaiban? Másrészt meg a mester-ségem másik része bizonyossá tett arról, hogy maga nem pap.

— Hogyan? — kérdezte a tolvaj, csaknem fulladozva.

— Maga az ész ellen beszélt — mondta Brown tisztelendő. — Az pedig rossz theológia.

A PARLAMENT PALOTÁJA A BISMARK-SZOBORRAL.

A BERLINI FORRADALOM FŐ SZINTEREI.

kevesebb huszonöt évesnél, szintén belebámult ugyanabba a boltba. Ránézve lángoló, varázsa volt a boltnak, de ezt a vonzóerőt nehezebb lehetett volna a csokoládékka megmagyarázni, pedig ő különben ezeket sem vetette meg.

Magas, tagbaszakadt, vereshajú fiatalember volt, elszánt arcú, de nyugtalan modorú. A hóna alatt lapos, szürke blokkot hordott, tele ezerúval rajzolt vázlatokkal, a melyeket több-kevesebb sikerrel adogatott el a kiadóknak, mióta a nagybátyja, az admirális kiadta a szocializmus miatt, vagyis egy felolvasás miatt, a melyet a közgazdasági elmélet ellen tartott. A neve a fiatalembernek John Trenbult Angus volt.

Vége belépve, a cukrász-üzletet át bement a hátsó szobába, a mely egy neme volt az étteremnek. A fiatalember csak az előtt a fiatal hölgy előtt vette le a kalapját, a ki itt kiszolgált. Sötétszínű, elegáns, élénk lény volt ez, feketébe öltözve, a színe piros volt és a szeme nagyon fúrge és sötét. A szokásos időköz után utána ment a fiatal embernek a hátsó szobába, hogy átvegye rendelését.

A rendelés nyilvánvalóan nagyobb volt, mint máskor mindig.

— Kérek egy kis felpennys süteményt és egy kis csésze fekete kávé — mondta a fiatal ember szabatosan.

S egy pillanattal azelőtt, hogy a leány megfordulhatott volna, és hozzátette.

— Kérem azonban a kezét is, kisasszony. — A fiatal cukrászdei hölgy hirtelen feszes lett és ezt mondta:

— Az ilyen tréfákat kikérem magamnak. A vereshajú fiatalember váratlan komolysággal emelte fel szürke szemét.

— Igazán mondhatom — szöjt — ez olyan komoly — épen olyan komoly, mint a felpennys sütemény. Pénzbe kerül, mint a sütemény s az ember meg is fizet érte. Emészthetetlen, mint a sütemény. És fáj is.

A sötét ifjú hölgy nem vette le róla a sötét szemét, de mintha tragikus pontossággal vizsgálta volna. Vizsgálata végén a mosolyának valami árnyéka ilt az arcán s leült egy székbe.

— Nem gondolja, — jegyezte meg Angus

szórazokozottan — hogy keserves dolog ezeket a felpennys süteményeket enni? A házasságunk után felhagynék velük.

A sötét fiatal hölgy felkelt székéről és az ablakhoz lépett, nyilván erősen, de nem ellen-szenvesen gondolkodva. Mikor végre az elhatározottság mozdulatával megint megfordult, meglepetve látta, hogy a fiatalember nagy gondosan különféle tárgyakat rak ki a kárikatból egy asztalra. Volt köztük egy piramis tarka színű edényekből, több sandwich-szelet és az a két palack, a melyekben a cukrászokia annyira jellemző rejtelmes oportói bor és sherry volt. Ennek a csinos összeállításnak a középre tette nagy gondalal a 10 ppan nagy, fehérre cukrozott kalácsot, a mely a kárikat terjedelmes dísz volt.

— Mi az ördögöt csinál maga? — kérdezte a leány.

— A kötelességemet, kedves Laurám — felelt a fiatalember.

— De az Isten áldja meg, hagyja már abba egy percre — kiáltotta a leány — és ne beszéljen velem így. Mit jelentens mindez?

— Ünnepi lakomát, Miss Hope.

— És ez micsoda? — kérdezte türelmetlenül, a cukor-hegyre mutatva.

— A lakodalmi kalács, Angusné asszonyom — mondta a fiatalember.

A leány odament a kalácshoz, nem minden zörgés nélkül felemelte és visszatette a kárikatba, aztán visszajött és elegáns könyökét az asztalra fektette, ránézett a fiatalemberre, nem rosszindulattal, de meglehetősen kétségbe-esve.

— Arra sem ad időt, hogy gondolkozzam — mondta.

— Olyan bolond már nem vagyok, — felelt a fiatalember — ez az én keresztényi alázatos-ságom.

A leány még mindig ránézett, de jóval komolyabb lett a mosolya mögött.

— Angus úr, — mondta szilárdan — mielőtt csak egy percig folytatná is ezt a bolondságot, el kell magamról mondanom egyet-mást, lehető-leg röviden.

— El vagyok ragadtatva — felelt Angus

komolyan. — Rólam is elmondhatna egyet-mást, ha már benne van az elbeszélésben.

— Tartsa csak a száját és hallgasson — mondta. — Nincs semmi, a miért szégyenkezem kellene és olyan sincs semmi, a miért különösebben bánkódnék. De mit szólna hozzá, ha volna valami, a mi nem az én dolgom és mégis az én agyremem?

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Arcokképek a zenévilágból. A zenének van nálunk az összes művészetek között a legnagyobb és leghálásabb közönsége és a legszebb irodalma. Csak újabb mutat némi lendületet a zenéről való írás, fiatalabb zenekritikusok és zene-művészek valamely rendszeresebben kezdenek dolgozni az elhanyagolt mezőn és kiemelni zenei irodalmunkat a dilettantizmusból. Papp Viktor is ezek közé tartozik a naplapokba írt zenekritikáiban és most megjelent új könyvében, mely Arcokképek a zenévilágból cím alatt tizenhét zene-művészről ad könnyedén odavetett képet. Közük vannak zenei életünk kitanúságai, mint Dohányi Ernő, Bartók Béla, Molnár Géza, Kerner István, Vecsey Ferenc, Talmányi Emil, Konez János, Kerékjártó Gyula, Pártos István, Kodály Zoltán s néhányan olyan külföldi művészek, a kik állandó kedves vendégei hangversenyközönségünknek. Az egyes cikkek nem apró kidolgozott s tudományosan elmélyedő portraiket adnak, hanem inkább rövidre fogott silhouettek, a melyek néhány jellemző vonással határozzák körül a tárgyalta művészek egyéniségét. Az író láthatólag jól ismeri azokat, a kikről írt és van érzelme a megkülönböztető jellemvonások iránt. Írásán megérezik a gyönyörűség, a melyet az egyes művészek adtak neki s az ilyenek könyvének legjobb passzusai. Ugy vesszük észre, a hegedűjáték erősebben hat rá s pontosabban is tudja róla kapott benyomásait formulálni, mint a többi hangszereket s általában az előző művészek jellemzése jobban sikerül neki, mint a zeneszerzők és a zenei elmélet-írók. Könyvét bizonyára szívesen fogja forgatni a hangversenyek közönsége, mert elmúlt csak egy percig folytatná is ezt a bolondságot, el kell magamról mondanom egyet-mást, lehető-leg röviden.

— El vagyok ragadtatva — felelt Angus

FOGAK és teljes fogcsorok... FOG... Dr. HEGEDŰS JAKAB fogorvos, egyetemi orvosudor.

ERZSÉBET-SÓSFÜRDŐ ÉS SZANATORIUM BUDAPEST. Teljesen átalakítva, kibővíve és újra berendezve. Egész éven át nyitva.

ROZSNYAY PEPSIN BORA. Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Fiatalos, üde arczbőrt. varázsoló elő 10 nap alatt és eltávolít minden teinthibát, ugymint pettyhűlt bőrt.

ROZSNYAY MÁTYÁS Arad, Szabadság-tér. Minden gyógyszertárban, valamint

Férfi és női kalapok alakítását legszébb kivitelben készíti. Löwy R. kalapgyára Budapest, VII., Károly király-út 9.

WAGNER Hangszerárháza. Budapest, VIII., József-körút 15. Flók: XI., Báday-n. 18.

TOÓSZ GYÓGYFÜRDŐ TÉLISZÉZON: december-február. Sanatóriális kezelés és allitán. Sport. Sajtó tehermentes.

Yes-qui-si leggyorsabban lehet biztos sikerrel megtanulni az angol, francia és német világnyelveket.

Dr. HEGEDŰS JAKAB fogorvos, egyetemi orvosudor. Első Fővárosi Fogorvos Intézet, Budapest, VII., Erzsébet-körút 44. sz. l. emelet.

Betegápolási cikkek. háború előtti elsőrendű minőségű, dús választékban: lázmérők, villamos testmelegítő, gyógyvilágítások.

EHRBAR és minden más előkelőbb mestergépműanyag szongorát, pianinót legelőször hoztuk a hazánkba.

Elsőrendű hegyaljai szőlőoltványok és filoxeramentes hazai magántermékek. melyekből a cs. és kir. udvari szőlők részére is nagyobb mennyiség szállítottak, még kaphatók.

Yes-qui-si leggyorsabban lehet biztos sikerrel megtanulni az angol, francia és német világnyelveket.

A 'Budapesti Szemle' novemberi számába György Endre írt Széchenyi közlekedési politikájáról, Grósz Emil Magyarország kórházügyéről, Réz Mihály Az állam felvétele és területe, határai és relációi címmel, Radó Antal Arany János rímelő művészetéről közöl beható tanulmányon alapuló megfigyeléseket, ifj. Leopold Lajos befejezi Magyarországot keleti frontjáról szóló cikksorozatát, melynek az utolsó része a panszlavizmus felbomlásáról szól. Tisztelj. Albertó című novellájának folytatása és Vargha Gyula verse adják a fűzet szépirodalmi tartalmát.

Elektromosság, sugárzások, anyag. Kepes Emilnek nagyon becses, derék tanulmánya jelent meg e cím alatt a Magyar Könyvtár legújabb fűzetében. Az elektromosság lényegével ismerteti meg az olvasót, igen jó irodalmi formában, világos és szemléletes előadásban.

Egy elkésett férfi napjai. Zemplényi Klára új frónó, tudunkkal első jelentkezése az a kis regény, melyet most Egy elkésett férfi napjai címmel kiadott. Fiatalsága meg is látszik regényén; még nem uralkodik teljesen a technikai eszközökön, a világot túlpuha szentimentalizmus közege kerésztül látja, de kis munkájának nem egy lapján érezük a tehetség felcsillanását.

Egy elkésett férfi napjai. Zemplényi Klára új frónó, tudunkkal első jelentkezése az a kis regény, melyet most Egy elkésett férfi napjai címmel kiadott.

van exponálva: a hős gyermekkorának története és különösen apjának képe jól megértetik pszichológiai alkatait. Hogy később elfolyik a történet és minduntalan túllökik a maga természetes kontúrjain s ezért nem ad szerves képet az olvasónak, az leginkább attól van, hogy az író néke még bizonytalan, nem tudja erősen kimarokolni a témájához fűződő sokféle képet közül pontosan épen azokat, a melyek mondanivalójának megvilágítására különösen alkalmasak.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: KÁNIZSA GYULA t. kanonok, segedkerületi esperes, nemesvidéki plébános, 72 éves korában. — Dr. STEPL KÁROLY koronagyógyászhelyettes 62 éves korában, Budapestben. — Almási SZALAY JÓZSEF nyugalmazott kuriai bíró, 63 éves korában, Debreczenben. — KATONA BÉLA miniszteri osztályvezető, az aradi kulturterméki hivatal főnöke, 58 éves korában. — Zombori RÓNYA BÉLA földbírtokos és tartalékos huszárfőhadnagy, 28 éves korában, Kiszomborban. — GYÖZÖZ BÉLA honvédtuszárnagy, a Lipóttrend, vaskorona-rend és számos katonai kitüntetés tulajdonosa, a harcotéren szerzett súlyos betegségben 41 éves korában, Budapestben. — FELBER VILMOS tartalékos hadnagy, 20 éves korában, a harcotéren szerzett betegségben a vapeskai katonai kórházban.

Özv. Huszár JÓZSEFNÉ, szül. Éder Karolina a baranyamegyei Véménden. — Dr. BENICZKY GYULÁNÉ, Turóc vármegye II. főjegyzőjének neje, Tóth Béla budapesti ügyész leánya, Budapestben. — Özv. MANDEL DÁNIELNÉ, szül. Wechseltmann Eleonóra, ötvenéves évekében, Budapestben. — ZATHURECKY ZOLTÁNNÉ, szül. székelykocsárdi Demeter Czicza Lausanneban. — Özv. GROSCH JÓZSEFNÉ, szül. Asztallér Etelka, 78 éves korában, Pakson.

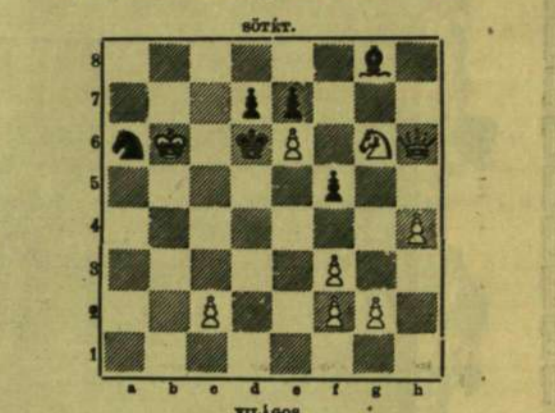
Szerkesztői üzenetek.

Temetőben stb. Ezeket a verseket nem írta költő, hanem olvasóval, a kinek néme költői mondanivalója, de rime és ritmusa sincsen. Közlekedő től. Újvesen formájában az alkaiói strófát a Barzsenyi modorában, de a tetszős pohárban nincs erős bor, hanem csak valami eddeskes szörp-féle. Mit csináljunk? Csak tipik-topog ügyefogyottan ide-oda, nem tud igazán hozzájárulni a nehéz kérdéshez.

Alkonyóra jöttén, Cornélia stb. A versek nem egészen rosszak, nem is valami jők, abból a fajtából valók, a melyből mindig legbővebb a termés; a középkerületből, a melyek épen a költészetben nem lehet aranynek mondanani.

SAKKJÁTÉK.

3127. számú feladvány Laué Kurttól, Halle.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 35-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Csak félig él az, ki csak félig mer gondolkodni.

Felolós szerkesztő: Hoitsy PÁL. Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Vármege-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

MARGIT-CRÉME. a főrangú hölgyek kedvence. szőpítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatású szerkesztés és kiváló hatású pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Hajnővesztő, amilyen még nem létezett. Rövid idő alatt dús haját növeszt és rugalmasabbá teszi a hajjalást, megújítja a korai szűkülést és az ősz hajnak eredeti színét visszaadja.

Szőlőoltványok, Gyümölcsfák, Díszfenyők. Delaware, Nőch, Szászoros, Othello, Hermeton és más direktörök, továbbá európai és amerikai sima és gyökerez vassók legelőször hoztuk a hazánkba.

Tüdőhajosok. Heptikások Mellbetegek Asztmások Sápókórosok Görvélyesek Vészegények. Vértés gyógyszerész Vasmész-szörpe. Főldes KELEMEN laboratorluma, Aradon.

Viszketegséget, rüht, sömört leggyorsabban elmulasztja a Dr. Flesch-féle eredeti törvényesen védett „Skaboform“-kenőcs.

Gabona Kézimalom. Eredeti gabona kézimalom, masszív fa, v. vashurkolatban, előtűző és csigával, kiválóan alkalmas minden gabonaműnek finom, vagy goromba őrlésére.

Muszáj nevetni!

„Ujvári telefonál”

a czíme annak a legújabb tréfás, kétoldalu hanglemeznek, melyet Ujvári a közkedvelt magyar éneklő komikus a Télkertből ad elő. Hogy ez a kiváló népszerű komikus

az ő csodás tehetségével milyen elsőrangot produkál, azt a most megjelent lemezen a legfényesebben igazolja. E lemez pénzért nem kapható, hanem csupán hat darab használt, lejátszott lemez ellenében, kizárólagos joggal

W Á G N E R

Hangszeráruháza, a világhírű „Favorite” hanglemezgyár főraktára

Budapest, VIII., József-körút 15.

Fiók: IX., Ráday-utca 18. szám.

Telefon: József 35—92

Beszélőgépek 200 koronától 1000 koronáig. Fényképes dalszöveges lemez- és hangszerárjegyzék ingyen.

47 SZÁM. 1918. (65. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER HÓ 24

Szerkesztési iroda: IV. Vármegyé-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 80 fillér.

Elfizetési feltételek:

Egészévre — 40.— korona
Félévre — 20.— korona
Negyedévre — 10.— korona

Külföldi előfizetéseikhez a postai úton határozott viteldíj is csatolandó

A NEMZETGYŰLÉS 1918 NOVEMBER 16-IKI ÜLÉSE AZ ORSZÁGHÁZ KUPOLACSARNOKÁBAN: KÁROLYI MIHÁLY MINISZTERELNÖK BESZÉL. Károlyi mellett jobbról: Fernbach Károly, Bokányi D. zó és Nagy György úlnak, mögöttük Hatvány Lajos, Jázi Oszkár és Bartha Albert úlnak. Márton Ferenc rajza.